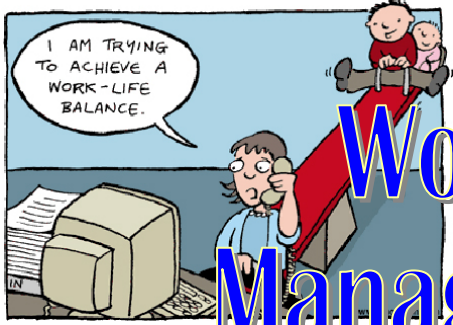

ผลงานวิจัยชิ้นล่าสุดเกี่ยวกับสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

Work Life Balance, Management Practices and Productivity

Nick Bloom, Tobias Kretschmer, and John Van Reenen

Centre for Economic Performance

London School of Economics

January 2006

ที่มาและเบื้องหลังของงานวิจัยนี้

กระแสความสนใจเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของคน ได้เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้จุดประกายความสนใจจากนักวิชาการและผู้บริหารหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนของประเทศต่างๆทั่วโลก

อย่างไรก็ตามก็อาจกล่าวได้ว่า องค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับหัวข้อดังกล่าว ยังอยู่เพียงในช่วงตั้งไข่ ยังมีโอกาสอีกมากที่จะพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นศาสตร์ที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น จึงได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (Work-Life Balance—WLB) เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

ในบรรดาการศึกษาเกี่ยวกับ WLB ทั้งหลายแล้ว มีผลงานวิจัยล่าสุดชิ้นหนึ่ง ที่เพิ่งได้รับการเผยแพร่สดๆ ร้อนๆ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมานี้เอง โดยผลการศึกษานี้ได้ปฏิเสธความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า หากคนทำงานมีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่นๆ ที่ดีแล้ว จะทำให้ผลการปฏิบัติงานของดีตามไปด้วย

งานวิจัยชิ้นนี้มีชื่อว่า *Work Life Balance, Management Practices and Productivity* ดำเนินการโดยคณะผู้วิจัย 3 ท่านประกอบไปด้วย

หนึ่ง Dr Nick Bloom
(เป็น พ.ศ. แห่ง Stanford
University ด้วย)

สาม Professor ทุ้มรูปหล่อ
John Van Reenen
(แหล่งข่าวไม่ได้ระบุว่าใสด
หรือเปล่า รู้แต่ว่าอายุแค่ 41
ขวบเอง)

สอง Dr Tobias
Kretschmer

ทั้งสามคนเป็นนักวิจัยสังกัด Centre for Economic Performance ของ London School of Economics ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงของสหราชอาณาจักร

รายละเอียดย่อๆ ของงานวิจัยนี้

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ข้อมูลหลักมาจากธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าขนาดกลาง (Medium-sized Manufacturing Firms) จำนวนกว่า 700 (เจ็ดร้อย) บริษัท ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหราชอาณาจักร โดยแต่ละบริษัทมีจำนวนพนักงานเฉลี่ย 700 (เจ็ดร้อย) คน

การวิจัยนี้มุ่งตอบคำถามหลัก 2 (สอง) ข้อ

หนึ่ง) การเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ WLB ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไร?

สอง) ผลดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลิตภาพของธุรกิจและการบริหารกิจการอย่างไร?

มีการใช้กรอบแนวคิดหลัก 3 ประการ มาใช้ประกอบการศึกษา นั่นคือ

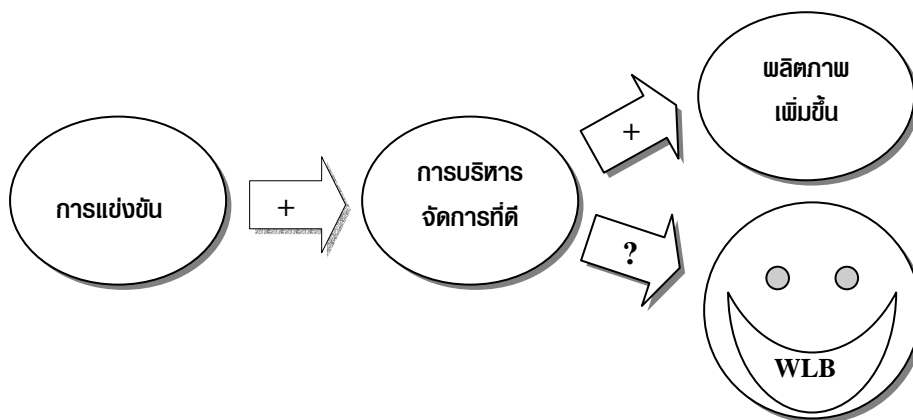
- ทฤษฎีชิรัค** [♣] (Chirac Theory) ที่บอกว่า การแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดผลอันไม่น่าพึงสมัยบางอย่าง เช่น แม้การพยายามเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) แต่ก็ก่อให้เกิดต้นทุนแก่คนงาน อันเนื่องมาจากการจัดการ WLB ที่ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็น การทำงานมากชั่วโมงขึ้น ความไม่มั่นคงในการทำงาน ความเครียด และสภาพการทำงานอันไม่น่าพึงสมัย (อีกแล้ว)
- ทฤษฎีต่างชนะ** (Win-Win Theory) มีความเห็นตรงกันข้าม โดยบอกว่า การจัดการ WLB ให้ดี จะปรับปรุงผลิตภาพได้ และนายจ้างหลายต่อหลายรายก็ได้ผลในจุดนี้ โดยมองข้ามความสำคัญของการมีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการ WLB ที่ดีให้แก่ลูกจ้าง

[♣] เอาชื่อประธานาธิบดีของฝรั่งเศสมาตั้งชื่อทฤษฎีตามแนวคิดของท่าน

3. ทฤษฎีลูกผสมของสองทฤษฎีแรก (Hybrid Theory) บอกว่า การแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผลิตภาพสูงขึ้น และนายจ้างอาจอยากจัดโปรแกรมเพื่อให้ลูกจ้างมี WLB ที่ดีขึ้น (ส่วนหนึ่งอาจเพราะมีกำไรมากขึ้น) แต่การจัดการทางด้าน WLB ที่ดีก็ไม่มีผลโดยตรงต่อผลิตภาพ ทฤษฎีนี้ระบุว่า การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นไม่มีผลกระทบต่อ WLB

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นผลลัพธ์ที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีข้างต้น ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีลูกผสมนี้สามารถเขียนเป็นไดอะแกรมให้ดูง่าย ๆ ได้ว่า

ผลการทำนายความสัมพันธ์ระหว่าง WLB กับ การแข่งขัน การบริหารจัดการ และผลิตภาพ ของแต่ละทฤษฎีปรากฏในตารางด้านล่าง

ความสัมพันธ์ระหว่าง WLB กับ	ทฤษฎี		
	ชรัค	ต่างชนะ	ลูกผสม
การแข่งขัน	-	ไม่แน่	ไม่แน่
การบริหารจัดการ	-	+	ไม่แน่
ผลิตภาพ	-	+	0

ส่วนผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจริง อาจสรุปได้ 4 ข้อ คือ

1. ข้อมูลที่ได้ไม่สนับสนุนทฤษฎีชรัค นั่นคือ มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างคุณภาพการบริหารจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของพนักงาน หมายความว่า องค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีก็จะทำให้พนักงานมี WLB ที่ดีด้วย

2. ข้อมูลที่ได้ไม่มีน้ำหนักในการสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า การแข่งขันและโลกาภิวัตน์มีผลร้ายต่อ WLB ของพนักงาน นั่นคือ การแข่งขันของธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับ WLB ในขณะที่บริษัทขนาดใหญ่ๆ ที่มีการแข่งขันในระดับโลกมากกว่า ก็มักจะมีแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับ WLB ที่ดีกว่าบริษัทเล็กๆ

3. จากทฤษฎีต่างชนะ ที่ระบุว่า WLB จะเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจก็ไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุน นั่นคือ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระหว่างประสิทธิภาพกับ WLB ในกรณีที่ธุรกิจมีการบริหารจัดการที่ดี

4. ข้อมูลชี้ให้เห็นปรากฏการณ์ที่ผสมกันระหว่างทฤษฎีชรัค กับทฤษฎีต่างชนะ นั่นคือ บริษัทที่มีการจัดการ WLB ที่ดีไม่จำเป็นต้องมีผลผลิตลดลง ตามที่ทฤษฎีชรัคชี้ไว้ แต่ในทางตรงกันข้ามก็ไม่ได้ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างที่ทฤษฎีต่างชนะชี้ไว้ โดยเฉลี่ยแล้วผลจะออกมาพอๆ กันเสียมากกว่า

ผู้วิจัยจึงได้สรุปว่า การปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับ WLB เป็นความต้องการทางสังคม คือ ลูกจ้างก็ชอบ นายจ้างก็ได้เสียไปทั้งหมด (อย่างน้อยผลผลิตก็ไม่ลดลง) แต่ผู้วิจัยก็ไม่ได้ถึงกับสนับสนุนให้ออกกฎบัตรกฎหมายสนับสนุนเรื่อง WLB อย่างเป็นทางการเป็นเรื่องราว เพราะแม้การเพิ่ม WLB จะไม่ได้ทำให้ผลผลิตลดลง แต่การที่นายจ้างต้องจัดสวัสดิการต่างๆ เพื่อเพิ่ม WLB ให้แก่ลูกจ้าง ก็เป็นโปรแกรมที่มีต้นทุนในการดำเนินการสูง และอาจส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไร (profitability) ลดลงเป็นอย่างมาก

ข้อคิดเห็นของคน(ไม่หล่อ)

ที่ไปอ่านแล้วมาเล่า

อย่าไปปักใจ เชื่อเขาเสียทั้งหมด เพราะอ่อนน้อม....

หนึ่ง (1) การวิจัยนี้ศึกษาในบริบทของ Anglo-Saxon management model ซึ่งไม่เหมือนกันกับของประเทศไทย เราเสียทั้งหมด

สอง (2) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ นำมาจากธุรกิจการผลิตเป็นหลัก ไม่อาจนำผลมาใช้กับภาคบริการได้อย่างสนิทใจนัก เช่น สภาวะ WLB ของคนทำงานในโรงงานกับคนทำงานให้บริการอาจไม่เหมือนกัน

สาม (3) เป็นการศึกษาในองค์กรภาคธุรกิจซึ่งมีธรรมชาติต่างจากองค์กรไม่แสวงหากำไร (not-for-profit) และภาครัฐ

แม้จะสรุปได้ว่า ผลสำคัญจากการศึกษานี้ก็คือ WLB ไม่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลผลิต (แปลเป็นไทยแบบหลวมๆ ได้ว่า ยืนยันไม่ได้ว่าการทำให้คนงานมีความสุขขึ้น จะทำให้เขาทำงานดีขึ้น)

แต่ก็อย่างว่า.....คน(ไม่)ทล่่อเห็นว่่า....การศึ่กษานี้เป็นของฟร่ัง อะไรๆ ก็เป็นฟร่ัง ไม่ว่าจะเป็่นข้อมูลก็เก็บจาก ประเทศฟร่ัง คนศึ่กษาก็เป็นฟร่ัง ที่มีชีวิตจิตใจความคิดความอ่านแบบฟร่ังๆ ดึ่งนั้นก็ไม้อาจเชื่อได้ซะหมดว่่า สำหรั้บองค้กรแบบลำไยๆ.....เฮีย.....ไทยๆ เรานี้ การทำให้คนมีความสุขจากการมีสมดุลระหว่างชีวิตทำงานกับ ชีวิตด้านอื่นๆ จะไม่ทำให้ผลการทำงานของเราดีขึ้น

เราน่าจะรับฟังผลสรุปจากการวิจัยของฟร่ังเรื่องนี้ แบบฟังหูไว้หู คือ เอามาประดับสมองว่่า อ้อ!! เรื่องมันอาจมี มूलที่บ้านเขานะ แต่ตราบใดที่ยังไม่ได้มีการศึ่กษาแบบนี้ในบริบทของไทย เราก็ยังไม่อาจเชื่อได้อย่างสนิทหัวใจต หัวใจนักว่่า ผลสรุปนี้จะตรงกับบริบทองค้กรในบ้านเรา

☆☆☆☆☆☆☆☆